
Οι επιπτώσεις της δεκαετίας της γυναίκας στην παιδεία

της Μαρίας Ηλιού Ι, Καθ. Παν. Ιωαννίνων

Για να αναφερθούμε στις εξελίξεις κατά τη δεκαετία της γυναίκας, χρειάζεται να υπογραμμίσουμε ότι τις διακρίσεις εις βάρος των γυναικών τις συναντούμε σε τρία επίπεδα: στο οικονομικό, στο θεσμικό και στο κοινωνικό-πολιτιστικό επίπεδο.

Οι επιπτώσεις της δεκαετίας της γυναίκας στη χώρα μας ήταν εμφανέστερες στο θεσμικό επίπεδο, ενώ η εξέλιξη των νοοτροπιών, αν και αναμφισβήτητη προχωρεί με βραδύτερους ρυθμούς.

Ειδικότερα για την Παιδεία: Επισημάνσεις στην εκπαίδευση το 1975:

1. Ισότιμη πρόσβαση στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια γενική εκπαίδευση (48%-50% του συνόλου είναι κορίτσια), αλλά άνιση πρόσβαση των δυο φύλων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (35% είναι κορίτσια).

2. Διαφοροποίηση στο σχολικό-επαγγελματικό προσανατολισμό, ανάλογα με το φύλο. Οι κοπέλες προσανατολίζονται προς τις σπουδές που τις οδηγούν, με το πρόσχημα ότι τους «ταιριάζουν» καλύτερα είτε προς επαγγέλματα που αμείβονται λιγότερο και δεν παρουσιάζουν ενδιαφέρουσες προοπτικές είτε προς την παραίτηση από την αγορά εργασίας και τη διοχέτευση των δραστηριοτήτων τους στην οικογένεια και το σπίτι.

3. Το ιδεολογικό περιεχόμενο των διδακτικών βιβλίων και προγραμμάτων υπηρετεί αυτό τον προσανατολισμό.

4. Διαφορετική μεταχείριση των παιδιών ανάλογα με το φύλο (Σχολεία «αρρένων» και «θηλέων», σχολική ποδιά κ.λ.π.)

5. Στα ΑΕΙ ο αριθμός των γυναικών μειώνεται θεματικά από τις χαμηλότερες προς τις υψηλότερες βαθμίδες (το 1976 υπάρχουν 11 γυναίκες σε σύνολο 479 τακτικών καθηγητών).

Οι αντίστοιχες εξελίξεις κατά τη δεκαετία:

1. Αυξάνεται η πρόσβαση των γυναικών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

(41% του συνόλου των φοιτητών είναι γυναίκες το 1980) – ενώ παράλληλα μειώνεται η αξία των διπλωμάτων στην αγορά εργασίας.

2. Η διαφοροποίηση στον προσανατολισμό παραμένει ισχυρή (το 1980, οι κοπέλες αντιπροσωπεύουν το 80% στις Φιλοσοφικές και Θεολογικές Σχολές, το 9% στις Σχολές Μηχανικών).

3. Το ιδεολογικό περιεχόμενο των βιβλίων καλυτέρευσε σημαντικά, αλλά μένουν πολλά να γίνουν ακόμα.

4. Τα σχολεία έγιναν μικτά και καταργήθηκαν οι ποδιές.

5. Αυξήθηκε ο αριθμός των γυναικών στο ΔΕΠ, αλλά η θεματική μείωση από τις χαμηλότερες προς τις υψηλότερες βαθμίδες εξακολουθεί να υπάρχει.

Γενική εκτίμηση

Αναμφισβήτητη εξέλιξη, αλλά με αργούς ρυθμούς, ιδιαίτερα στο επίπεδο των συλλογικών νοοτροπιών. Στη χώρα μας συνυπάρχουν στοιχεία διαφορετικών εποχών όχι μόνο στις οικονομικές και κοινωνικές δομές, αλλά και μέσα στα ίδια τα άτομα που αντιμετωπίζουν εξωτερικές και εσωτερικές αντιφάσεις. Ενώ οι συντηρητικές νοοτροπίες επιβιώνουν διαμορφώνονται παράλληλα νέοι κοινωνικοί ρόλοι και νέου τύπου διανθρώπινες σχέσεις. Η αμφισβήτηση της δεδομένης ανδρικής εξουσίας βιώνεται δύσκολα και από τις δυο μεριές. Η παραδοσιακή, αυστηρά καθορισμένη κατανομή των ρόλων ανάμεσα στα δυο φύλα ήταν μια κατάσταση περισσότερο «εύκολη» και «ξεκούραστη».

Μας έλαχε να ζήσουμε σε μια δύσκολη, αλλά ιδιαίτερη γόνιμη εποχή. Η διεκδίκηση των δικαιωμάτων της γυναίκας εντάσσεται στα κοινωνικά κινήματα που τείνουν προς ριζικούς κοινωνικούς μετασχηματισμούς.

Σε μια μελλοντική, ουσιαστικά δημοκρατική κοινωνία οι εξουσίες δεν θα είναι δοτές, αλλά λειτουργικές (στο μέτρο που είναι λειτουργικά αναγκαίες) και θα εξισορροπούνται μέσα από τον αμοιβαίο συλλογικό έλεγχο.